

DOM

afsagt den 15. oktober 2020 af Vestre Landsrets 2. afdeling (dommerne Henrik Twilhøj, Henrik Bjørnager Nielsen og Eva Skov (kst.) med domsmænd) i ankesag

V.L. S-0338-20

Anklagemyndigheden

mod

E

Født august 1989

(advokat Karina Skou, Aalborg)

Retten i Hjørring har den 29. januar 2020 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. KTN- 3496/2019).

Påstande

Anklagemyndigheden har gentaget påstanden om frifindelse og har i tilknytning hertil nedlagt påstand om, at E selv skal bære de omkostninger, der er forbundet med sagens indbringelse for retten.

E har påstået stadfæstelse.

Der har også for landsretten været enighed om den størrelsesmæssige opgørelse af kravet.

E har ikke personligt været til stede under ankesagens behandling.

Anbringender

Parterne har gentaget deres anbringender for byretten.

Landsrettens begrundelse og resultat

Det er også for landsretten ubestridt, at den samlede frihedsberøvelse ikke står i rimeligt forhold til den idømte straf, og at der derfor som udgangspunkt er grundlag for erstatning efter retsplejelovens 1018 a, stk. 2, jf. stk. 1.

Anholdelsen af E skete, efter at han var truffet i opgangen på gerningsstedet, og det må efter begrundelsen for varetægtsfængslingen og sagens karakter og sagens forløb og omstændigheder i øvrigt, herunder de øvrige sigtedes forklaringer og fundet af blod på E's tøj og sko, antages, at E ville have været varetægtsfængslet, også selv om han fra starten havde forklaret, at han havde været i lejligheden omkring gerningstidspunktet og uanset hans forklaringer om blodet på tøjet og skoene.

Herefter og af de grunde, der i øvrigt er anført af byretten, tiltrædes det, at E's erstatningspåstand er taget til følge.

Landsretten stadfæster derfor dommen.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Henrik Twilhøj

Henrik Bjørnager Nielsen

Eva Skov

(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 15. oktober 2020

Nadia Brasch Pedersen

Retssekretær

Udskrift af dombogen

D O M

*) afsagt den 29. januar 2020

Retten nr. KTN-3496/2019

Politiets nr. SAV-2018-3100101-106

Erstatningssøgende

E

mod

Anklagemyndigheden

Denne sag er behandlet med domsmænd.

E blev den 16. januar 2017 anholdt og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. §21. Han blev varetægtsfængslet den 17. januar 2017 som begrundet mistænkt for den rejste sigtelse. Sigtelsen blev senere ændret til overtrædelse af straffelovens § 237, og § 250. Ved Retten i Hjørrings dom af 15. januar 2018 blev E fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 23, § 266, samt knivloven og straffet med fængsel i 12 år.

E ankede med påstand om frifindelse. Han var fortsat varetægtsfængslet under anken.

Ved Vestre Landsrets dom af 12. december 2018 blev E frifundet for overtrædelse af straffelovens § 237, men fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, jf. § 23, § 266 og knivloven, og straffet med fængsel i 1 år og 3 måneder.

E blev løsladt den 12. december 2019. Han havde været frihedsberøvet i 695 døgn. Straffen på 1 år og 3 måneder svarede til 455 døgn.

Ved mail af 20. december 2018 fremsatte advokat Karina Skou på vegne af E krav om erstatning i medfør af retsplejelovens kapitel 93a og bemærkede, at frihedsberøvelsen væsentligt havde oversteget den idømte straf.

Statsadvokaten afviste kravet den 21. marts 2019 under henvisning til egen skyld jf. retsplejelovens § 1018a, stk. 3.

Advokat Karina Skou påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten ved mail af 3. april 2019.

Rigsadvokaten traf afgørelse den 29 maj 2019 med beslutning om ikke at ændre Statsadvokatens afgørelse og afviste dermed kravet om erstatning under henvisning til retsplejelovens § 1018a, stk. 3, om egen skyld.

Ved mail af 9. juli 2019 begærede advokat Karina Skou spørgsmålet indbragt for retten.

Sagen er indbragt for retten af Statsadvokaten i medfør af retsplejelovens § 1018f, stk. 1, ved tilkendegivelse af 16. august 2019, der blev modtaget samme dag.

Der er mellem parterne enighed om, at E har været frihedsberøvet i 240 døgn mere end den idømte straf.

Påstande

E har nedlagt påstand om, at Anklagemyndigheden skal anerkende, at E har krav på takstmæssig erstatning for uberettiget varetægtsfængsling i 240 dage, svarende til 408.000 kr., og med tillæg af procesrente fra den 20. december 2018.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om frifindelse.

Anklagemyndigheden er enig i den størrelsesmæssige opgørelse af kravet.

Oplysningerne i sagen

Tiltalte har ikke personligt været til stede under sagens behandling.

Der er sket dokumentation fra sagens akter, herunder fra anmeldelsesrapport, anholdelsesrapport, afhøringsrapporter, retskemisk erklæring, retsbog fra grundlovsforhøret, byrettens dom og landsrettens dom.

Det fremgår af sagen, at 2 af de medtiltalte, hvis fængsling oversteg den idømte straf, har fået fuld erstatning.

Parternes synspunkter.

Anklagemyndigheden har til støtte for ikke at give erstatning gjort gældende, at E har udvist egen skyld og selv har givet anledning til frihedsberøvelsen i sagen – og varigheden heraf - i en sådan grad, at erstatning i det hele må nægtes, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3. Anklagemyndigheden har navnlig henvist til, at Vestre Landsret bl.a. på baggrund af forklaringerne fra de medtiltalte X2, X1 og X3 samt vidnet V1, sammenholdt med blodet på E's tøj og sko, fandt det bevist, at E havde været til stede i forurettedes lejlighed under den 16. januar 2017 under den 1. voldsepisode, hvor forurettede blev udsat for grov vold, herunder mod hovedet i et sådant omfang, at han blev efterladt liggende blødende på gulvet med alvorlige skader i hovedet. Forurettede afgik ved døden den 18. januar 2017, uden at det kunne konkluderes, om den vold, der førte til døden, blev begået ved den 1. voldsepisode, hvor E var til stede, eller ved den 2. voldsepisode, hvor Vestre Landsret ikke fandt det bevist, at var til stede. E har bevidst afgivet skiftende, vaklende og usandfærdige forklaringer ikke blot om det blod, der var på hans bukser og sko, men også om at han ikke var til stede på gerningsstedet på gerningstidspunktet for den 1. voldsudøvelse. risikerede dermed at skabe en betydelig tvivl om sin troværdighed og om sin andel i det samlede begivenhedsforløb den 16. januar 2017, hvor det ikke var muligt at fastslå, om den vold, der førte til forurettedes død, blev begået ved den 1. eller den 2. voldsepisode. E har derfor selv givet anledning til mistanken mod ham for at have dræbt forurettede, og han har ved sin adfærd givet anledning til hele frihedsberøvelsen. Det kan ikke tillægges betydning, at 2 af de medtiltalte, hvis fængsling oversteg den idømte straf, har fået fuld erstatning. Den ene blev i det hele frifundet, og der var, uanset at den pågældende havde afgivet skiftende forklaringer, ikke grundlag for at nedsætte erstatningen. Den anden havde allerede den 17. januar 2017 erkendt, at han var til stede på gerningsstedet, hvorimod E under hele sagen nægtede at have været til stede.

Advokat Karina Skou har på vegne af E til støtte for påstanden om erstatning gjort gældende, at det ikke skyldes forhold, der kan henføres til E, at han har siddet fængslet i 240 dage for meget. Varetægtsfængslingen var ikke begrundet i, at E havde afgivet skiftende forklaringer. Byrettens afgørelse var heller ikke begrundet med, at E havde afgivet skiftende forklaringer. Uanset om E havde forklaret i overensstemmelse med det faktum, landsretten fandt bevist, så var han ikke blevet løsladt efter byrettens dom, for det var det samme faktum, der blev lagt til grund i byretten, men en anden juridisk vurdering. Der er således ikke årsagssammenhæng mellem den culpøse adfærd, der bebrejdes E, og fængslingen ud over 1 år og 3 måneder. Det skal endvidere tages i betragtning, at der er givet fuld erstatning til to af de medtiltalte, som også havde afgivet skiftende forklaringer, hvorfor der også ud fra en lighedsbetragtning skal gives erstatning til E.

Retten's begrundelse og afgørelse

Det kan som ubestridt lægges til grund, at den skete frihedsberøvelse på 695 døgn ikke står i rimeligt forhold til den idømte straf på 455 døgn, og at der derfor er grundlag for erstatning efter retsplejelovens § 1018a, stk. 2.

Spørgsmålet er herefter, om der er grundlag for at nægte E erstatning på grund af egen skyld, jf. retsplejelovens § 1018a, stk. 3.

Både i byretten og landsretten blev det fundet bevist, at E var til stede under den 1. voldsepisode, og at han var skyldig i den grove vold, der skete i forbindelse hermed. E har under hele forløbet nægtet at have været til stede, og han har afgivet skiftende, vaklende og usandfærdige forklaringer om sin færden på gerningsstedet og om blodet på sine bukser og sko, ligesom han på trods af en særlig anledning hertil har undladt at forholde sig til forklaringer fra medgerningsmænd om, at han var til stede på gerningsstedet og udøvede vold. E har derved handlet culpøst.

Retten finder imidlertid ikke, at det var den af E udviste culpøse adfærd, der forårsagede, at han sad fængslet i 240 dage for meget.

Retten har herved lagt vægt på, at E i byretten sammen med de øvrige 3 tiltalte blev fundet skyldig i medvirken til drab. Byretten fandt det bevist, at der var udøvet vold mod forurettede under 2 episoder, men byretten fandt det uafklaret, om forurettede blev påført de kraniebrud, der forårsagede hans død, under den 1. eller den 2. episode. To af de medtiltalte havde erkendt, at de var til stede under den 1. episode, og for så vidt angår E fandt byretten det efter bevisførelsen bevist, at også han var til stede under den 1. episode. Byretten fandt ikke at kunne fastslå, hvem af de tiltalte, der var til stede under den 2. episode, men dømte alle de 4 tiltalte for i forening at have udøvet den samlede vold.

I landsretten blev den ene af de 4 tiltalte i det hele frifundet, og de 3 andre tiltalte, E og de to, der havde erkendt at have været til stede under den 1. episode, blev frifundet for drab og dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, under henvisning til, at det for hver enkelt af de tiltalte ikke var bevist, at den pågældende var til stede ved den 2. episode eller at den pågældende ved tilskyndelse, råd eller dåd havde medvirket til den vold, der fandt sted ved den 2. episode, og idet det ikke var muligt at fastslå, om den vold, der førte til døden, blev begået under den 1. eller 2. voldsepisode.

Der ses således ikke i perioden fra byrettens dom til landsrettens dom at være fremkommet nye oplysninger af væsentlig betydning for sagens afgørelse i forhold til E, og det ses ikke at være E's culpøse adfærd, der gav anledning til frihedsberøvelsen ud over 1 år og 3 måneder.

På denne baggrund, og da der er enighed om den størrelsesmæssige opgørelse af kravet, tages E's påstand til følge.

Thi kendes for ret:

Anklagemyndigheden skal anerkende, at E har krav på takstmæssig erstatning for uberettiget varetægtsfængsling i 240 dage, svarende til 408.000 kr., og med tillæg af procesrente fra den 20. december 2018.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.

Kirsten Thaarup Nygaard

/pels

Berigtiget i medfør af retsplejelovens § 221 således, at "afsagt den 30. januar 2020" erstattes med "afsagt den 29. januar 2020".

Kirsten Thaarup Nygaard

/pels

Udskriftens rigtighed bekræftes.

RETTEEN I HJØRRING, den 11. februar 2020

Pernille Lykke Storm

Retsassistent

Advokat Karina Skou
Klokkestøbergade 17
9000 Aalborg

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 29. maj 2019

JOURNAL NR.
RA-2019-3100206-105

SAGSBEHANDLER: DLD

Ikke erstatning for frihedsberøvelse – E

Du har klaget over en afgørelse, der er truffet af Statsadvokaten i Viborg den 21. marts 2019, om at nægte erstatning til din klient E.

Jeg har besluttet ikke at ændre statsadvokatens afgørelse. Det betyder, at din klient ikke kan få erstatning for frihedsberøvelse.

Din klage

Du har klaget over statsadvokatens afgørelse ved e-mail til statsadvokaten af 3. april 2019.

Du har i din klage anført, at "det gøres gældende, at der ikke er udvist egen skyld, der kan begrunde, at erstatning nægtes. Det er herunder opfattelsen, at min klient ikke selv har givet anledning til straffeprocessuelle indgreb, herunder frihedsberøvelse i en så lang periode".

Du har til støtte for din klage henvist til afgørelserne Tfk2014.1153/2V, Tfk2017.62/2Ø og U2004.333H.

Sagsfremstilling

Landsrettens dom af 12. december 2018

Landsretten har i sin dom af 12. december 2018 fundet din klient skyldig i at have medvirket til at begå grov vold mod F den 16. januar 2017 på adresse1, jf. straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 23. Din klient blev således frifundet for tiltalen for manddrab efter straffelovens § 237, jf. til dels § 23.

F afgik ved døden den 18. januar 2017 kl. 21.27, og dødsårsagen angives at være hjernedød på baggrund af kraniebrud med blødning i hjernebinderne og hjernekvæstelse som følge af flere stumpe traumer mod hovedet.

Landsretten fandt, at der havde fundet 2 forskellige episoder med voldsudøvelse sted mod F med et tidsinterval, som ikke oversteg 10 minutter. Landsretten vurderede, at det ikke var muligt at fastslå, om den vold, der førte til døden, blev begået ved den 1. eller den 2. voldsepisode.

Landsretten fandt det kun bevist, at din klient var til stede ved den 1. episode med voldsudøvelse, som blev anmeldt til politiet kl. 19.28 den 16. januar 2017.

Det fremgår af landsrettens begrundelse s. 28, at politiassistent V2 omkring kl. 20.08 anholdte din klient i opgangen til F's lejlighed. Landsretten fandt ikke, at din klients tilstedeværelse i opgangen på dette tidspunkt bevismæssigt kunne føre til, at din klient var tilstede ved den 2. voldsudøvelse.

Om omfanget af den vold, som din klient er fundet skyldig i, henviser landsretten til det, landsretten har anført vedrørende domfældte X1. Det fremgår således på s. 25, at landsretten finder det bevist, "at [medtiltalte X1] var til stede ved den 1. voldsepisode i F's lejlighed, og at han i forbindelse hermed tildelte F flere slag med et aluminiumsbat, herunder slag mod hovedet", og "at der ved den 1. episode også blev udøvet vold mod F ved brug af blandt andet vægtskiver og en vægtstang, herunder mod F's hoved, i et sådant omfang, at han blev efterladt liggende blødende på gulvet med alvorlige skader i hovedet".

Din klients forklaringer

Din klient forklarede under hovedforhandlingen i byretten i Hjørring den 15. januar 2018, at han ikke havde været til stede i F's lejlighed under hverken 1. eller 2. episode, og han forklarede, at han var på vej op til en kammerat X6, da han blev anholdt den 16. januar 2017 kl. 20.08.

Jeg henviser i øvrigt til sagsfremstillingen i statsadvokatens afgørelse af 21. marts 2019, hvor der er lavet en grundig gennemgang af din klients forklaringer til politirapport og om sagen i øvrigt.

Sigtelsen mod din klient

Din klient blev anholdt den 16. januar 2017 kl. 20.08 og sigtet for forsøg på manddrab, jf. straffelovens § 237, jf. § 21.

Den 19. januar 2017 kl. 10.20, forinden afhøringen af din klient, blev sigtelsen mod din klient ændret til manddrab efter straffelovens § 237, samt en sigtelse for at have efterladt F i hjælpeløs tilstand, jf. straffelovens § 250.

Begrundelse

Erstatningsspørgsmålet skal behandles efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, idet din klient ved landsrettens dom af 12. december 2018 blev fundet skyldig i medvirken til grov vold og idømt 1 år og 3 måneders fængsel, hvorved frihedsberøvelsen af din klient oversteg den idømte straf med 240 påbegyndte døgn.

Jeg er enig med statsadvokaten i, at der består et sådant misforhold mellem den idømte sanktion og fængslingen af din klient, at der som udgangspunkt kan ydes erstatning herfor, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 2. Jeg finder derimod ikke, at der er misforhold mellem de øvrige straffeprocessuelle indgreb mod din klient og strafforfølgningens udfald.

Ligeledes er jeg enig med statsadvokaten i, at din klient har udvist egen skyld og selv har givet anledning til frihedsberøvelsen i sagen – og varigheden heraf - i en sådan grad, at erstatning i det hele må nægtes, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.

Jeg har ved min afgørelse navnlig lagt vægt på din klients forklaringer omkring følgende:

1. Din klients forklaringer om, hvor han befandt sig den 16. januar 2017

Efter landsrettens dom kan det lægges til grund, at din klient var til stede i F's lejlighed ved den første episode, hvor F blev udsat for grov vold.

Den 16. januar 2017 forklarede din klient indledningsvis til politiet, at han var hos F den 16. januar 2017, hvorefter han (forespurgte igen) forklarede, at han havde været hjemme, og ikke hos F.

Ved Retten i Hjørring kendelse af 17. januar 2019 blev din klient varetægtsfængslet for forsøg på manddrab. Din klient forklarede, at han ikke havde været hos F den 16. januar 2017, men derimod hos X3.

Det fremgår af rettens kendelse, at medtiltalte X2 under grundlovsforhøret den 17. januar 2017 forklarede, at din klient havde deltaget i volden mod F den 16. januar 2017. Din klient udtalte under transporten efter grundlovsforhøret, at X2 kun havde forklaret sådan i retten, fordi X2 ville slippe for at blive straffet (dombog fra byretten s. 32).

Den 19. januar 2019 blev din klient sigtet for drab efter straffelovens § 237, og han blev gjort bekendt med, at F var afgået ved døden.

Ved afhøring på politigården i Hobro den 7. februar 2017 blev din klient foreholdt, at de medtiltalte X1 og X3 samt vidnet V1, alle tre havde oplyst, at din klient var til stede i F's lejlighed omkring gerningstidspunktet. Herunder blev din klient foreholdt, at medtiltalte X1 havde forklaret, at din klient begik vold mod F bl.a. ved slag mod kraniet. Din klient blev ligeledes foreholdt, at X3 havde forklaret, at din klient fortalte X3, at de havde smadret F fuldstændig, stukket ham med knive og kastet en vægtskive mod F.

Din klient var således på dette tidspunkt sigtet for drab og gjort bekendt med, at 4 personer hver især havde forklaret, at din klient havde været til stede i F's lejlighed på gerningstidspunktet, og flere af dem havde fortalt, at din klient udøvede vold mod afdøde.

Din klient afviste gennem hele sagen at have været til stede i F's lejlighed.

2. Din klients forklaringer om blodet på sit tøj

Som det også fremgår af statsadvokatens afgørelse fandt politiet blodpletter på din klients venstre bukseben og sko i forbindelse med anholdelsen af din klient den 16. januar 2019 kl. 20.08. Politiet gjorde din klient bekendt med fundet af blod. Politiet har noteret, at din klient uopfordret udtalte, om patruljen "ikke havde set, hvordan F så ud, og at det var derfor, at der var blod på skoene. Det var ham, der havde ringet 112" (bilag G- 3-1).

Vedrørende blodet forklarede din klient i de efterfølgende afhøringer, at blodet på skoen kunne stamme fra hans hund, som var i løbetid, eller at det kunne være ketchup (bilag G-9-1), at han ikke havde blod på sit tøj (retsbogen fra grundlovsforhøret), at det var ketchup, som var spildt under en middag hos en ven – og at der ikke havde været blod på personerne på adresse3 eller på andre genstande på stedet end et baseballbat (bilag G-12-1), at han kan have fået blod på sig ved at have passeret "dem" og ramt "dem" med knæet, så der er dryppet blod ned på hans sko (bilag G-13-1), og at han vil tro, at blodet stammer fra den jakke, som X1 kastede til ham, da han gik til købmanden efter cigaretter (dombog fra byretten s. 34).

Både by- og landsret vurderede, at blodet på din klients tøj med højest mulig sandsynlighed var F's, og at buksebenet og skoen havde været i umiddelbar nærhed af et område, hvor en hændelse havde medført, at blodstænk havde projekteret blod ind på din klients venstre bukseben og sko.

Min vurdering

Landsretten fandt på baggrund af forklaringerne fra X2, X1, X3 og V1, sammenholdt med blodet på din klients tøj og DNA-spor på et par handsker, en pung og kortene i pungen, at din klient havde været til stede i F's lejlighed, hvor F blev udsat for vold, herunder mod hovedet i et sådant omfang, at han blev efterladt liggende blødende på gulvet med alvorlige skader i hovedet.

F afgik ved døden den 18. januar 2017 kl. 21.27, og dødsårsagen angives at være hjernedød på baggrund af kraniebrud med blødning i hjernehalvdelene og hjernekvæstelse som følge af flere stumpe traumer mod hovedet, uden at det kunne konkluderes, om den vold, der førte til døden, blev begået ved 1. voldsepisode, hvor din klient var til stede, eller ved 2. voldsepisode, hvor landsretten ikke fandt det bevist, at din klient var til stede.

Din klient har bevidst afgivet skiftende og usandfærdige forklaringer, ikke blot om hvad han havde fået på sine sko og bukser, og hvordan det var kommet der, men også om at han ikke var til stede på gerningsstedet på gerningstidspunktet for den første voldsudøvelse.

Din klient risikerede dermed at skabe en betydelig tvivl om sin troværdighed og om sin andel i det samlede begivenhedsforløb den 16. januar 2017, hvor det ikke var muligt at fastslå, om den vold, der førte til F's død, blev begået ved den første eller den anden voldsepisode.

Jeg finder derfor, at din klient selv gav anledning til mistanken mod ham for at have dræbt F. Jeg finder således, at din klient ved sin egen adfærd har givet anledning til hele frihedsberøvelsen.

I forhold til de afgørelser, som du har henvist til i din klage, bemærker jeg indledningsvis, at afgørelser om afslag på erstatning på grund af egen skyld typisk er udtryk for en helt konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Derudover bemærker jeg følgende:

I U 2004.333 H stadfæstede Højesteret byrettens dom med henvisning til byrettens begrundelse. Det fremgår specifikt af byrettens begrundelse, at "Anklagemyndigheden har *ikke* gjort gældende, at de erstatningssøgende har afgivet skiftende forklaringer og af den grund givet anledning til anholdelse og varetægtsfængsling". Derimod handlede sagen om de tiltaltes forsøg på at flygte fra politiet, og at de havde opsøgt den forurettede i sagen.

TfK 2017.62/2 handler om erstatning til en bandeleder, som blev anholdt, da han opholdt sig i et klubhus, hvor politiet fandt våben og narkotika.

De to domme angår således efter min opfattelse ikke omstændigheder, der er sammenlignelige med omstændighederne i sagen vedrørende din klient.

Dommen, som er refereret i TfK 2014.1153/2V, adskiller sig tillige fra nærværende sag, idet den tiltalte i den sag i det hele var blevet frifundet for sagens forhold vedrørende manddrab. I sagen vedrørende din klient vurderede retten, at din klient ikke kunne dømmes for at have dræbt F, men din klient blev ikke frifundet, idet han havde været til stede under voldsudøvelsen mod F og blev fundet skyldig i at have begået grov vold mod ham.

Fra retspraksis vedrørende anvendelsen af retsplejelovens § 1018 a, stk. 3, kan jeg bl.a. henvise til Vestre Landsrets dom af 9. april 2010 (AM2010.04.09V). I denne sag var erstatningssøgende (E) sigtet og senere tiltalt for røveri og havde været frihedsberøvet i 37 dage. E blev frifundet for røveri, men idømt 30 dages fængsel for tyveri fra den forurettede. E søgte om erstatning for misforholdet mellem varetægtsfængslingen og den udmålte straf. E havde været til stede, mens den forurettede lå på jorden, og E havde frataget den forurettede 600 kr., men der forelå ikke oplysninger om, at E havde kendskab til, at den forurettede forinden havde været udsat for vold. Landsretten udtalte at E, ved at i forening at have stjålet effekter fra den forurettede, som var værgeløs og lå ned, ved sin adfærd selv havde givet sådan

anledning til frihedsberøvelsen, at erstatning skulle nægtes, idet det måtte anses for at have været en påregnelig følge af adfærden, at de blev frihedsberøvede som sigtede for røveri.

Som et eksempel på en afgørelse, hvor der ikke blev tilkendt erstatning kan jeg f.eks. henvise til Østre Landsrets dom af 1. juli 2010 (AM2010.07.01Ø2). To personer havde søgt om erstatning for frihedsberøvelse, idet de havde været varetægtsfængslet for forsøg på manddrab, men blev frifundet. Landsretten anførte vedrørende den ene erstatningssøgende (E1), at "E1 har under grundlovsforhøret bevidst afgivet en urigtig forklaring om sin færden på gerningstidspunktet. Han risikerede dermed at skabe en betydelig tvivl om sin troværdighed og om sin andel i begivenhedsforløbet, og at forklaringen ville kunne medføre, at han blev varetægtsfængslet. Ved den 7. januar 2008 at ændre sin oprindelige forklaring om sin færden den omhandlede aften, hvilken forklaring ikke var overensstemmende med objektive fund, har E1 medvirket til yderligere at svække sin troværdighed, hvorved han samtidig underbyggede mistankegrundlaget. E1, der var udpeget som gerningsmand, har derved udvist en sådan grad af egen skyld, at kravet om erstatning nægtes."

Begrundelse for nægtelse af salær

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a, pkt. 11, at det er en forudsætning for udbetaling af salær, at det fremsatte erstatningskrav helt eller delvis imødekommes. Da jeg ikke mener, at din klient skal have erstatning, er der ikke grundlag for at yde dig salær.

Sagens forløb

- I afgørelse af 21. marts 2019 nægtede statsadvokaten at yde erstatning.
- I e-mail af 3. april 2019 har du klaget over afgørelsen.
- Den 9. april 2019 har statsadvokaten sendt sagen til mig sammen med en udtalelse. Statsadvokaten har henholdt sig til sin afgørelse. Der er ikke kommet nye væsentlige oplysninger frem af betydning for sagen.

Lovgrundlag

Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, stk. 2 (erstatning for frihedsberøvelse – misforhold) og § 1018 a, stk. 3 (erstatning kan nedsættes eller nægtes pga. egen skyld) samt § 1007, jf. § 1018 f (salær).

Mulighed for at klage mv.

Min afgørelse er endelig. Din klient kan derfor ikke klage over den. Det står i retsplejelovens § 1018 e, stk. 3.

Din klient kan anmode om, at retten tager stilling til erstatningskravet. Hvis din klient ønsker, at retten tager stilling til kravet, skal du oplyse dette til Statsadvokaten i Viborg

senest to måneder efter, at du har modtaget denne afgørelse. Det står i retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Hvis du har spørgsmål til min afgørelse, er du velkommen til at kontakte David Haahr.

Med venlig hilsen

Rebecca Blomqvist Lund

Senioranklager

Advokat Karina Skou
Klokkestøbergade 17
9000 Aalborg

STATSADVOKATEN I VIBORG
RØDEVEJ 1
8800 VIBORG

TELEFON: 72 68 90 00
E-MAIL: SAV@ANKL.DK
www.anlagemyndigheden.dk

DATO 21. marts 2019
JOURNAL NR. SAV-2018-3100101-1068

SAGSBEHANDLER: LIV/TOP/KJR

Ikke erstatning for frihedsberøvelse – j.nr. E , cpr nr

Jeg har i dag besluttet ikke at imødekomme dit krav om erstatning til E. Begrundelsen herfor fremgår nedenfor.

Jeg har samtidig besluttet ikke at imødekomme dit krav om salær. Begrundelsen herfor fremgår ligeledes nedenfor.

Sagsforløb

Det fremgår af sagen, at Nordjyllands Politi den 16. januar 2017 kl. 19.28 modtog en anmeldelse om et slagsmål i en lejlighed på adressen adresse1.

Ved politiets ankomst til stedet kl. 20.03 blev lejlighedens beboer fundet liggende på maven i stuen. I ryggen sad en kniv, en saks samt et brækket knivblad. Ved siden af forurettede lå en kniv med et brækket knivblad. Der sås meget blod på forurettede. Fra forurettedes ryg blev udtaget et knivblad og en foldekniv. Forurettede havde fem stik i ryggen, tre kraniebrud i hovedbunden og kraniebrud ved kæben samt flere blødninger i hovedet. Forurettede afgik ved døden den 18. januar 2017.

Det fremgår videre af sagen, at politiet antraf din klient i opgangen på adressen adresse1. Din klient blev i den forbindelse forespurgt, hvad han lavede på stedet. Din klient forklarede, at han kendte forurettede, og da der holdt en ambulance udenfor opgangen, ville han tjekke, om forurettede var ok. Din klient blev herefter anholdt kl. 20.08 for at sikre hans tilstedeværelse. Der blev fundet blodpletter på din klients venstre sko samt bukseben. Din klient forklarede hertil uopfordret, om politiet ikke havde set, hvordan forurettede så ud, og at det var derfor, at der var blod på skoene, ligesom det var ham, der havde ringet 112.

Det fremgår imidlertid af anmeldelsesrapporten, at det var forurettedes nabo på adresse2, som anmeldte forholdet til alarmcentralen.

Din klient blev samme aften kl. 22.30 sigtet for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21. Sigtelsen blev senere ændret til overtrædelse af straffelovens § 237 og § 250.

Til sagen blev der endvidere i løbet af natten og næste dag foretaget anholdelse af X1, X2, X3, X4 og X5.

Det fremgår endvidere af sagen, at din klient blev afhørt til sagen to gange den 16. januar samt den 19. januar, den 7. februar, den 21. februar og den 10. marts 2017. Din klient ønskede herefter ikke at afgive yderligere forklaringer til politiet. Din klient har nægtet sig skyldig, herunder nægtet at have været til stede i forurettedes lejlighed og deltaget i voldsudøvelsen mod forurettede.

Under første afhøring den 16. januar 2017 i tidsrummet fra kl. 21.16 til kl. 21.24 forklarede din klient, at han den 16. januar 2017 havde været hos forurettede og i ... for at købe cigaretter. Forespurgt igen, forklarede din klient, at han havde været hjemme og ikke hos forurettede. Din klient blev igen forespurgt om sin færden i gerningsperioden, og din klient ændrede da sin forklaring til, at han var til fest i en lejlighed på adresse3. Din klient forklarede, at han under festen gik i ... for at købe cigaretter. Da han ved ... kunne se, at der holdt politi og ambulance udenfor forurettedes adresse, gik han over til forurettede for at se, hvad der skete.

Under anden afhøring fra den 16. januar 2017 kl. 22.30 til den 17. januar 2017 kl. 02.52 oplyste din klient spontant i forbindelse med gennemgangen af formreglerne, at hans hund var i løbetid, og at dette kunne være grunden til, at der var blod på hans sko. Din klient forklarede blandt andet, at han på et tidspunkt i løbet af dagen gik over til X3 på adresse3. Her sad din klient sammen med X3, X2 og X1. Din klient forklarede X1 endvidere, at "kom op at køre" og ville op og smadre/give forurettede en lærestreg. På et tidspunkt herefter gik X1 og X3 fra lejligheden i vrede over, at forurettede kunne have slået X3 ihjel i forbindelse med en episode vedr. ketamin. Din klient blev foreholdt, at han under den første afhøring samme dag havde forklaret, at han havde været oppe i forurettedes lejlighed tidligere på aftenen. Dertil forklarede din klient, at dette ikke var tilfældet, og at han ikke havde været i forurettedes lejlighed siden episoden med X3 og ketaminen. Din klient blev endvidere foreholdt, at politiet mente, at han havde blod på skoene. Dertil forklarede din klient, at hans hund var i løbetid, og at det også kunne være ketchup. I slutningen af afhøringen oplyste din klient, at de tre personer, der havde overfaldet forurettede var X1, X2 og X3.

Din klient blev ved et grundlovsforhør den 17. januar 2017 varetægtsfængslet. Ved grundlovsforhøret nægtede din klient sig skyldig og forklarede, at han ikke var i forurettedes lejlighed om aftenen den 16. januar 2017, men at han var gået over til forurettede for at se, hvad der var sket, idet der var blå blink. Din klient forklarede endvidere blandt andet, at der ikke var blod på hans tøj, og at han ikke havde en telefon med sig den 16. januar 2017.

Under afhøringen den 19. januar 2017 blev din klient igen adspurgt om blodafsmitningen på hans sko og bukseben, hvortil han forklarede, at det nok stammede fra, at de havde fået bøf hos X4 for et par dage siden. Der var noget ketchup, som var sprøjtet ned på hans sko og bukseben.

Under afhøringen den 7. februar 2017 blev din klient foreholdt, at X1 under en tidligere afhøring angav din klient som en af gerningsmændene sammen med X2 og X1 selv, samt at din klient tildelte forurettede 12 slag i kraniet med en hjulnøgle. Din klient havde ingen kommentar hertil.

Din klient blev videre foreholdt X1's forklaring om, at X2 og din klient, efter at være returneret til lejligheden på adresse3, gik tilbage til forurettedes lejlighed og 5-10 minutter senere returnerede til lejligheden på adresse3. Din klient og X2 sagde, ifølge X1, herefter: "nu er han i hvert fald død", ligesom din klient skulle have udtalt, at han havde stukket forurettede i ryggen med en kniv, samt stukket en saks i siden på forurettede og slået ham tre gange med en vægtstang. Din klient havde ingen forklaring til dette.

Din klient blev endvidere foreholdt V1's om, at din klient sammen med X1 og X2 var i forurettedes lejlighed på gerningstidspunktet. Din klient havde heller ikke nogen forklaring til dette.

Din klient blev yderligere foreholdt dele af X3's indenretlige forklaring, hvorefter din klient, X1 og X2 sammen forlod lejligheden på adresse3 og gik over til forurettede. De returnerede alle tre til lejligheden på adresse3 efter ca. 10 min. Din klient havde blod på sine bukser og sagde, at de havde smadret ham fuldstændig. De havde stukket forurettede med knive. Din klient havde også sagt, at han havde kastet en vægtskive mod forurettede, og at forurettede lå oppe i sin lejlighed. Din klient forklarede herefter, at han var ligeglad med, hvad medsigtede og vidner havde fortalt, for han vidste godt, hvad han selv havde lavet.

Din klient blev slutteligt foreholdt, at det var politiets opfattelse, at han havde været på gerningsstedet henset til, at han havde blod på sine bukser og sko. Din klient oplyste hertil, at han kunne have fået blodet på, da han passerede "dem" ude i køkkenet i lejligheden på adresse3. Da han passerede "dem", kunne han nemt have ramt "dem" med knæet, og derefter var der dryppet blod ned på hans sko. Han gik først forbi X1, og måske var han gået ind i X1 med sit knæ og derefter gået videre, hvorefter blodet er dryppet ned.

Den 6. oktober 2017 blev der rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. til dels § 23, subsidiært § 246, jf. § 245, stk. 1, jf. til dels § 23 (forhold 1). Der blev ligeledes rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 266 og knivloven (forhold 2 og 3).

Ved Retten i Hjørrings dom af 15. januar 2018 blev din klient fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 23, § 266 samt knivlovens § 1, og § 2, stk. 1, nr. 4, og idømt fængsel i 12 år. Din klient nægtede sig skyldig i forhold 1 og 2, men erkendte sig skyldig i forhold 3.

Retten fandt det bevist, at din klient var til stede ved den første voldsepisode i forurettedes lejlighed. Retten lagde vægt på, at X1 og X2 begge havde forklaret, at din klient også deltog. Retten lagde endvidere vægt på en politiassistents forklaring om, at han i forbindelse med anholdelsen af din klient kunne se, at der var blod på din klients sko, hvortil din klient svarede "Det er da klart, at der er blod på skoene, så du ikke hvordan, han så ud? – Det var i øvrigt mig, der ringede 112". Retten lagde yderligere vægt på, at det fremgik af en kriminalteknisk erklæring, at der blandt andet blev fundet blodstænk på din klients venstre

sko og gennemgående blodtilsmudsninger på forsiden af hans venstre bukseben. Det blev vurderet, at blodet ikke var fremkommet og overført ved kontakt med andre blodige genstande eller legemsdele, men var fremkommet ved, at buksebenet og skoen havde været i umiddelbar nærhed af et område, hvor en hændelse havde medført, at blodstænk havde projekteret blod ind på venstre bukseben og på venstre sko. I denne forbindelse fremgik det af retsgenetisk erklæring, at DNA-profilen for blodet talte med den højst mulige sandsynlighed for, at blodet stammede fra forurettede. Det blev dertil lagt til grund, at et vidne forklarede, at din klient bad hende vaske hans jakke, da han kom retur fra forurettedes lejlighed, og at vidnet gjordedette.

Ved vurderingen af din klients forsæt lagde retten vægt på, at overfaldet begyndte umiddelbart efter, at din klient og de øvrige tiltalte ankom til forurettedes lejlighed, og at der blev anvendt redskaber, der var egnet til at medføre alvorlig skade. Retten fandt det efter overfaldets omfang, varighed og karakter bevist, at det i forløbet kom til at fremstå som overvejende sandsynligt for din klient, at forurettede blev påført så alvorlige kvæstelser, at han ville afgå ved døden.

Retten fandt det således bevist, at der var en forudgående aftale mellem din klient og de øvrige tiltalte i sagen om, at forurettede skulle have slag med et alubat, og at det i forløbet udviklede sig til en fælles forståelse om manddrab.

Din klient ankede dommen med påstand om frifindelse i forhold 1 og i øvrigt formildelse.

Din klient har endvidere været varetægtsfængslet under anken i medfør af retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 2, nr. 1.

Ved Vestre Landsrets dom af 12. december 2018 blev din klient frifundet for overtrædelse af straffelovens § 237, men fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, jf. § 23, og idømt fængsel i 1 år og 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 23, og § 266 samt knivlovens § 7, stk. 1, jf. § 1 og § 2, stk. 1, nr. 4.

Landsretten lagde indledningsvist til grund, at forurettede den 16. januar 2017 blev udsat for vold ad to gange.

Landsretten fandt det bevist, at forurettede ved første voldsepisode blev tildelt flere slag med alubat, herunder slag mod hovedet. Der blev ved første voldsepisode endvidere udøvet vold mod forurettede ved brug af blandt andet vægtskiver og en vægtstang, herunder mod forurettedes hoved, i et sådant omfang, at han blev efterladt liggende blødende på gulvet med alvorlige skader i hovedet.

Landsretten fandt det endvidere bevist, at din klient var til stede ved den første voldsepisode. Landsretten lagde blandt andet vægt på, at X1, X2 og X3 alle forklarede, at det var X1, X2 og din klient, som efter forudgående aftale sammen forlod X3's lejlighed for at gå til forurettedes lejlighed. Landsretten lagde ligesom byretten endvidere vægt på, at der blev fundet blodstænk fra forurettede på din klients venstre sko og gennemgående blodtilsmudsninger på din klients venstre bukseben. Det blev ligesom ved byretten vurderet, at blodet var fremkommet ved, at buksebenet og skoen havde været i umiddelbar nærhed af et område, hvor en hændelse havde medført, at blodstænk havde projekteret blod ind på venstre bukseben og sko. Landsretten

lagde endvidere blandt andet vægt på, at der blev fundet DNA, som kunne stamme fra din klient, på forurettedes pung, som ved midnatstid natten mellem den 16. og 17. januar 2017 blev fundet i en container tæt på både forurettedes og X3's bopæl.

Landsretten tiltrådte med samme begrundelse, som byretten anførte, at din klient var strafferetlig ansvarlig for den samlede voldsudøvelse, der fandt sted ved første voldsepisode.

Da det ikke var muligt at fastslå, om den vold, der førte til forurettedes død, blev begået ved den første eller anden voldsepisode, var der herefter ikke grundlag for at dømme din klient for drab eller vold med døden til følge.

Din klient var frihedsberøvet fra den 16. januar 2017 kl. 20.08 til den 12. december 2018 kl. 13.10.

Frihedsberøvelsen varede således 695 påbegyndte døgn.

Det fremgår slutteligt af sagen, at din klient har været udsat for en række øvrige straffeprocessuelle indgreb i forbindelse med efterforskningen af sagen. Politiet har således foretaget ransagning af din klients bopæl på adresse⁴ den 19. januar 2017, af din klients bil medreg. nr. ... den 30. januar 2017, din klients mobiltelefon den 15. maj 2017, samt af din klients celle i Randers Arrest den 1. juni 2017. Din klients mobiltelefon har endvidere været beslaglagt. Der er endvidere blevet foretaget mentalundersøgelse samt personundersøgelse af din klient, herunder udtaget blodprøve. Der er yderligere indhentet historiske teleoplysninger samt kontooplysninger.

Det fremsatte erstatningskrav

Ved e-mail af 20. december 2018 til Nordjyllands Politi og mig, fremsatte du krav om erstatning for straffeprocessuelle indgreb, som du ikke havde nærmere opgjort.

Begrundelse for nægtelse af erstatningskravet

Frihedsberøvelse

Henset til, at din klient ved dom af 12. december 2018 blandt andet blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 23, som var baggrunden for frihedsberøvelsen af din klient, finder jeg, at erstatningsspørgsmålet skal behandles i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 2. Erstatning kan herefter ydes, såfremt der består et misforhold mellem den idømte sanktion og indgrebet mod din klient.

Som det fremgår af sagens oplysninger, overstiger frihedsberøvelsen af din klient den idømte straf med 240 påbegyndte døgn.

Der består efter min opfattelse et sådant misforhold mellem den idømte sanktion og indgrebet mod din klient, at der som udgangspunkt kan ydes erstatning, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 2.

Begrundelsen for min afgørelse om at nægte din klient erstatning for frihedsberøvelse i 240 påbegyndte døgn er, at din klient efter min opfattelse har udvist egen skyld og selv har givet anledning til det straffeprocessuelle indgreb i sagen i en sådan grad, at erstatning i det hele må nægtes, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.

Jeg har ved min afgørelse om at nægte din klient erstatning især lagt vægt på, at landsretten fandt det bevist, at din klient var til stede i forurettedes lejlighed ved første voldsepisode, hvor der blev udøvet vold med alubat, vægtskiver og en vægtstang, herunder mod forurettedes hoved, og herefter forlod gerningsstedet.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at din klient blev truffet i forurettedes opgang med blod på sig. Din klient har i denne forbindelse afgivet skiftende og vaklende forklaringer om, hvorfor han havde blod på sig, herunder først, at blodet måtte stamme fra forurettede, dernæst at det måtte stamme fra hans hund eller at det var ketchup, og slutteligt, at det måtte stamme fra da han passerede nogle af de andre i X3's lejlighed.

Jeg har yderligere lagt vægt på, at din klient ikke har haft nogen kommentarer, når han er blevet foreholdt medsigtede og vidners forklaring om, at han var tilstede i forurettedes lejlighed, og at han deltog i voldsudøvelsen.

Det er udgangspunktet, at benyttelsen af retten til ikke at udtale sig, ikke skal tillægges betydning i vurderingen af, hvorvidt erstatning bør nedsættes eller nægtes i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 3. Dette udgangspunkt fraviges imidlertid i praksis, hvis den pågældende har haft særlig anledning til at rense sig for en konkret mistanke, f.eks. på grund af omstændigheder, der i særlig grad kan sætte den pågældende i forbindelse med den påsigtede handling.

Henset til de medsigtede og vidners forklaringer om, at din klient havde en endog meget aktiv rolle i voldsudøvelsen, finder jeg, at han havde en særlig anledning til at rense sig for mistanke.

Jeg finder således efter en samlet vurdering, at din klient har skabt en sådan tvivl om sin egen troværdighed og om sin deltagelse i hændelsesforløbet, at han har måttet påregne, at han kunne risikere at blive udsat for straffeprocessuelle indgreb.

Jeg kan på den baggrund ikke imødekomme kravet.

Øvrige straffeprocessuelle tvangsindgreb

Begrundelsen for min afgørelse om at nægte din klient erstatning for øvrige straffeprocessuelle indgreb er, at din klient efter min opfattelse har udvist egen skyld og selv har givet anledning til det straffeprocessuelle indgreb i sagen i en sådan grad, at erstatning i det hele må nægtes, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.

Jeg kan i det hele henvise til min begrundelse ovenfor.

Jeg kan derfor ikke imødekomme kravet.

Begrundelse for nægtelse af salær

Da jeg ikke mener, at din klient skal have erstatning, er der heller ikke grundlag for at yde dig salær.

Lovgrundlag

Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, stk. 2 (erstatning for frihedsberøvelse – misforhold) og § 1018 a, stk. 3 (erstatning kan nedsættes eller nægtes pga. egen skyld) samt § 1007, jf. § 1018 f (salær).

Mulighed for at klage

Du kan klage over afgørelsen til Rigsadvokaten. Du skal sende klagen til Statsadvokaten i Viborg. Fristen for at klage er 4 uger efter, at du har modtaget dette brev. Det står i retsplejelovens § 1018 e, stk. 3 og 5.

Du skal udnytte muligheden for at klage til Rigsadvokaten, inden du eventuelt begærer kravet indbragt for retten efter retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Har du eventuelle spørgsmål

Hvis du har spørgsmål til min afgørelse, er du velkommen til at kontakte Line Varneskov.

Med venlig hilsen

Tina Ørskov Pedersen

Senioranklager